

20. Et asportaverunt in equis, sepultusque est in Ierusalem cum patribus suis in Civitate David.

21. * Tulit autem universus populus Iudæ Azariam annos natum sedecim, & constituerunt eum regem pro patre eius Amasia.

22. Ipse ædificavit Elath, & restituit eam Iudæ, postquam dormivit rex cum patribus suis.

* Anno M. 3179. Ant. Chr. 825.

23. Anno quintodecimo Amasiæ * filij Ioas regis Iuda, regnavit Ieroboam filius Oziæ regis Israël, quadraginta & uno anno:

24. & fecit quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israël.

* Nam. 13. 21.

* Ioan. 1. 1.

25. Ipse restituit terminos * Israël ab introitu Emath, usque ad Mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israël, quem locutus est per servum suum * Ionam filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ est in Opher.

26. Vidit enim Dominus afflictionem Israël amaram nimis, & quòd consumpti essent usque ad clausos carcere, & extremos, & non esset qui auxiliaretur Israël.

27. Nec locutus est Dominus ut deleteret nomen Israël de sub cælo, sed salvavit eos in manu Ieroboam filij Ioas.

28. Reliqua autem sermonum Ieroboam, & universa quæ fecit, & fortitudo eius, quæ præliatus est, & quomodo restituit Damascus, & Emath Iudæ in Israël, nōne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israël?

29. Dormivitque † Ieroboam cum patribus suis regibus Israël, & regnavit Zacharias filius eius pro eo.

CAPUT XV.

Azarias leproso succedit filius Ioatham in Iuda, Zachariae autem in Israël succedit Sellum, & huic Manahem qui fit tributarius regi Assyriorum, & huic Phaceia, & huic Phacee; cuius temporibus Theglathphalasar devictam magnam partem Israëlitarum transtulit in Assyrios: huic succedit Osee: in Iuda autem mortuo Ioatham, succedit filius Achaz.

* Anno M. 3194. Ant. Chr. 810. P. sup. 13. 25.

1. Anno vigesimo septimo Ieroboam * regis Israël regnavit Azarias filius Amasiæ regis Iuda.

† Mortuo Ieroboam, omnia in preeceps ruere ceperunt; prout in 7. & 8. cap. Amos prædictum fuerat. Quò turbulento rerum statu ad Azarias res est perducta; undecim annorum & dimidij continuatam spatium. Quod synchronismus Reg. hic postulat. V. Chron. nostram.

2. Sedecim annorum erat cùm regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Iechella de Ierusalem.

3. Fecitque quod erat placitum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Amasias pater eius.

4. Verūtamen excelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, & adolebat incensum in excelsis.

* 2. Paral. 26. 21.

5. Percussit usque in domum regem, & fuit leprosus usque in diem mortis suæ, & habitabat in domo libera seorsus: Ioatham verò filius regis gubernabat palatium, & iudicabat populum terræ.

6. Reliqua autem sermonum Azariæ, & universa quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

7. & dormivit Azarias * cum patribus suis: sepelieruntque eum cum maioribus suis in Civitate David, & regnavit Ioatham filius eius pro eo.

* Anno M. 3246. Ant. Chr. 758.

* Anno M. 3232. Ant. Chr. 772.

8. Anno trigesimo octavo * Azariæ regis Iuda, regnavit Zacharias filius Ieroboam super Israël in Samaria sex mensibus:

9. & fecit quod malum est coram Domino, sicut fecerant patres eius: non recessit a peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israël.

10. Coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes: percussitque eum palam, & interfecit, regnavitque pro eo.

11. Reliqua autem verborum Zachariæ, nōne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israël?

* Sup. 10. 30.

* Anno M. 3233.

12. * Iste est sermo Domini, quem locutus est ad Iehu, dicens: Filij tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israël. Factumque est ita.

* Anno M. 3233.

13. Sellum filius Iabes regnavit * trigesimo nono anno Azariæ regis Iuda: regnavit autem uno mense in Samaria.

14. Et ascendit Manahem filius Gadi de Thersa: venitque in Samariam, & percussit Sellum filium Iabes in Samaria, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

15. Reliqua autem verborum Sellum, & coniuratio eius, per quam tetendit insidias, nōne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israël?

16. Tunc percussit Manahem Thapsam, & omnes qui erant in ea, & terminos eius de Thersa. noluerant enim aperire ei: & interfecit omnes prægnantes eius, & scidit eas.

17. An-

† Hic Sardanapali videtur fuisse pater, ab eo Sardan - Phul dicti, sive Sar - dandal, ut Merodac Babylonius a Baladan patre, cognomen - tum Merodac - Baladan accepisse legitur. 2. Paral. 39. 1. Considera - trique an - nis ab Eu - sebio, Sardanapali & patris eius imp. assignatis; at - que ab in - itio Nabonassarum cum Sardanapali ex - itu coniun - cto, eidem retro nu - meratis hic ille ipse videtur po - test, qui prædicatione Ionæ ad respiscen - tiam per - ductus fue - rat.

* Anno M. 3243. Ant. Chr. 761. † Anno M. 3245. Ant. Chr. 759.

* Is ab He - liano Thil - ganus di - citur, qui post Arbæ - cis & He - lesi sive, Baladani (qui Nabonassar no - bis videtur) coniurationem, Assy - riorum reliquias ex - suscitant, Romeliæ, & percussit eum, & interfecit: regnavit pro eo vigesimo anno † Ioatham filij Oziæ.

17. Anno trigesimo nono Azariæ regis Iuda regnavit Manahem filius Gadi super Israël decem annis in Samaria.

18. Fecitque quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israël cunctis diebus eius.

19. Veniebat Phul † rex Assyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut esset ei in auxillium, & firmaret regnum eius.

20. Indixitque Manahem argentum super Israël cunctis potentibus & divitibus, ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum, & non est moratus in terra.

21. Reliqua autem sermonum Manahem, & universa quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israël?

22. Et dormivit Manahem cum patribus suis: regnavitque Phaceia filius eius pro eo.

23. Anno quinquagesimo * Azariæ regis Iuda regnavit Phaceia filius Manahem super Israël in Samaria biennio:

24. & fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israël.

25. Coniuravit † autem adversus eum Phacee filius Romeliæ, dux eius, & percussit eum in Samaria in turre domus regis iuxta Argob, & iuxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galanditarum, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

* Anno M. 3243. Ant. Chr. 761. † Anno M. 3245. Ant. Chr. 759.

* Is ab He - liano Thil - ganus di - citur, qui post Arbæ - cis & He - lesi sive, Baladani (qui Nabonassar no - bis videtur) coniurationem, Assy - riorum reliquias ex - suscitant, Romeliæ, & percussit eum, & interfecit: regnavit pro eo vigesimo anno † Ioatham filij Oziæ.

31. Reliqua autem sermonum Phacee, & universa quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israël?

32. * Anno secundo * Phacee, filij Romeliæ regis Israël, regnavit Ioatham filius Oziæ regis Iuda.

33. Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Ierusa, filia Sadoc.

34. Fecitque quod erat placitum coram Domino: iuxta omnia, quæ fecerat Oziæ pater suus, operatus est.

35. Verūtamen excelsa non abstulit: adhuc populus immolabat, & adolebat incensum in excelsis: ipse ædificavit portam domus Domini sublimissimam.

36. Reliqua autem sermonum Ioatham, & universa quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

37. In diebus illis cœpit Dominus mittere * in Iudam Rasin regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

38. Et dormivit Ioatham cùm patribus suis, sepultusque est cum eis in Civitate David patris sui, & regnavit Achaz filius Iseus pro eo.

CAPUT XVI.

Achaz filium suum per ignem consecrat idō - latriæ: regibus quoque Israël & Syriæ Ierusalem obsidentibus, auxilium a rege Assyriorum missis muneribus obtinet, in cuius gratiam ablato Dei cultu diis Assyriorum sacrificat; cui succedit pius filius Ezechias.

1. Anno decimo septimo Phacee filij Romeliæ regnavit Achaz filius Ioatham regis Iuda.

2. * Viginti annorum erat Achaz cùm regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Ierusalem: non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater eius.

3. sed ambulavit in via regum Israël: insuper & filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idōla Gentium: quæ dissipavit Dominus coram filiis Israël.

4. Immolabat quoque victimas, & adolebat incensum in excelsis, & in collibus, & sub omni ligno frondoso.

5. * Tunc ascendit Rasin rex Syriæ, &

† Hic Sardanapali videtur fuisse pater, ab eo Sardan - Phul dicti, sive Sar - dandal, ut Merodac Babylonius a Baladan patre, cognomen - tum Merodac - Baladan accepisse legitur. 2. Paral. 39. 1. Considera - trique an - nis ab Eu - sebio, Sardanapali & patris eius imp. assignatis; at - que ab in - itio Nabonassarum cum Sardanapali ex - itu coniun - cto, eidem retro nu - meratis hic ille ipse videtur po - test, qui prædicatione Ionæ ad respiscen - tiam per - ductus fue - rat.

gniri vo - luit, anno M. 3257. Ant. Chr. 747. † Anno M. 3265. id est, anno 4. regni Achaz. Turbis au - tem inter - vertenti - bus, regno statim poti - ri non potuit. Repub. ad anarchiam quamdam per 9. ann. spatium recedente. His autem compositis, regno tan - dem poti - tus est, ann. 12. regni Achaz. Inf. 17. 1. * 2. Paral. 27. 1. * Anno M. 3246. Ant. Chr. 758. * Isai. 7. 1.

Gg 2 Ph.

Phacee filius Romelia rex Israël in Ierusalem ad præliandum: cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare eum.*

6. In tempore illo restituit Rasin rex Syriæ, Ailam Syriæ, & eiecit Iudæos de Aila: † & Idumæi venerunt in Ailam, & habitaverunt ibi usque in diem hanc.

7. Misit * autem Achaz nuncios ad Theglathphalar * regem Assyriorum, dicens: Servus tuus, & filius tuus ego sum: ascende, & salvum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Israël, qui consurrexerunt adversum me.

8. Et cum collegisset argentum & aurum, quod inveniri potuit in domo Domini, & in thesauris regis, misit regi Assyriorum munera.

9. Qui & acquievit voluntati eius: ascendit enim rex Assyriorum in Damascum, & vastavit eam: & transtulit habitatores eius Cyrenen, Rasin autem interfecit.

10. Perrexitque rex Achaz in occursum Theglathphalar regi Assyriorum in Damascum. Cumque vidisset altare Damasci, misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius, & similitudinem iuxta omne opus eius.

11. Extruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia, que præceperat rex Achaz, de Damasco, ita fecit sacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco.

12. Cumque venisset rex de Damasco, vidit altare, & veneratus est illud: ascenditque & immolavit holocausta, & sacrificium suum.

13. & libavit libamina, & fudit sanguinem pacificorum, quæ obtulerat super altare.

14. Porrò altare æreum, quod erat coram Domino, transtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Domini: posuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem.

15. Præcepit quoque rex Achaz Uriæ sacerdoti, dicens: Super altare maius offer holocaustum matutinum, & sacrificium vespertinum, & holocaustum regis, & sacrificium eius, & holocaustum universi populi terræ, & sacrificia eorum, & libamina eorum: & omnem sanguinem holocausti, & universum sanguinem victimæ super illud effundes: altare verò æreum erit paratum ad voluntatem meam.

16. Fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia, que præceperat rex Achaz.

17. Tulit autem rex Achaz cælatas ba-

ses, & lutærem, qui erat desuper, & mare deposuit de bobis æreis, qui sustentabant illud, & posuit super pavimentum stratum lapide.

18. Musach quoque sabbati, quod ædificaverat in templo: & ingressus regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum.

19. Reliqua autem verborum Achaz, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

20. Dormivitque Achaz cum patribus suis, & sepultus est cum eis in Civitate David, * & regnavit Ezechias filius eius pro eo.

CAPUT XVII.

Post multa filiorum Israël, que commemorantur facinora, Salmanasar sub Osee recusante antiquum Assyrio pendere tributum, transfert Israël in Assyrios: quia Assyrij in Samariam missi cultum Dei ignorantes devorabantur a leonibus, mittitur eis sacerdos Israëliticus qui ipsos instituat: sique factum est, ut & Deo & idolis servirent.

1. Anno duodecimo * Achaz regis Iuda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israël novem annis.

2. Fecitque malum coram Domino: sed non sicut reges Israël, qui ante eum fuerant.

3. * Contra hunc ascendit Salmanasar * rex Assyriorum, & factus est ei Osee servus, reddebatque illi tributa.

4. Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens † misisset nuncios ad Sua regem Ægypti, ne præstaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, & vindictam misit in carcerem.

5. Pervagatusque est omnem terram: & ascendens Samariam, obsedit eam tribus annis.

6. * Anno autem nono Osee, cepit rex Assyriorum Samariam, & transtulit Israël in Assyrios: posuitque eos in Hala, & in Habor iuxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum.

7. Factum est enim, cum peccassent filij Israël Domino Deo suo, qui eduxerat eos de Terra Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos alienos.

8. Et ambulaverunt iuxta ritum Gentium, quas consumperat Dominus in conspectu filiorum Israël, & regum Israël: quia similiter fecerant.

9. Et

9. Et offenderunt filij Israël verbis non rectis Dominum Deum suum: & ædificaverunt sibi excelsa in cunctis uribus suis a Turre custodium usque ad Civitatem munitam.

10. Feceruntque sibi statuas, & lucos in omni colle sublimi, & subter omne lignum nemorosum:

11. & adolebant ibi incensum super aras in morem Gentium, quas transtulerat Dominus a facie eorum: feceruntque verba pessima irridentes Dominum.

12. Et coluerunt immunditias, de quibus præcepit eis Dominus ne facerent verbum hoc.

13. Et testificatus est Dominus in Israël & in Iuda per manum omnium Prophetarum & Videntium, dicens: * Revertimini a viis vestris pessimis, & custodite præcepta mea, & ceremonias iuxta omnem legem, quam præcepi patribus vestris: & sicut misi ad vos in manu servorum meorum Prophetarum.

14. Qui non audierunt, sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum, qui noluerunt obedire Domino Deo suo.

15. Et abiecerunt legitima eius, & pactum, quod pepigit cum patribus eorum, & testificationes, quibus contestatus est eos: secuti sunt vanitates, & vanè egerunt: & secuti sunt Gentes, quæ erant per circuitum eorum, super quibus præceperat Dominus eis ut non facerent sicut & illæ faciebant.

16. Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei sui: feceruntque sibi conflatile duos vitulos, & lucos, & adoraverunt universam militiam cæli: servieruntque Baal,

17. & consecraverunt filios suos, & filias suas per ignem: & divinationibus inserviebant, & auguriis: & tradiderunt se ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum.

18. Iratusque est Dominus vehementer Israël, & abstulit eos a conspectu suo, & non remansit nisi tribus Iuda tantummodo.

19. Sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini Dei sui: verum ambulavit in erroribus Israël, quod operatus fuerat.

20. Projecitque Dominus omnem semen Israël, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec projiceret eos a facie sua:

21. * ex eo iam tempore, quo scissus

est Israël a domo David, & constituerunt sibi regem Ieroboam filium Nabat: separavit enim Ieroboam Israël a Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.

22. Et ambulaverunt filij Israël in universis peccatis Ieroboam quæ fecerat: & non recesserunt ab eis,

23. * usquequò Dominus auferret Israël a facie sua, sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum Prophetarum: translatusque est Israël de terra sua in Assyrios, usque in diem hanc.

24. Adduxit autem rex Assyriorum * Assaradon, & de Cutha, & de Avah, & de Emath, & de Sepharvaïm: & collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Israël: qui possederunt Samariam, & habitaverunt in uribus eius.

25. Cumque ibi habitare cœpissent, non timebant Dominum: & immisit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

26. Nunciatumque est regi Assyriorum, & dictum: Gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terre: & immisit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eò quod ignorent ritum Dei terræ.

27. Præcepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, & vadat, & habitet cum eis: & doceat eos legitima Dei terræ.

28. Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, & docebat eos quomodo colerent Dominum.*

29. Et unaquæque Gens fabricata est deum suum: posueruntque eos in fanis excelsis, quæ fecerant Samariæ, Gens & Gens in uribus suis, in quibus habitabat.

30. Viri enim Babylonij fecerunt Sochothbenoth: viri autem Chutæi fecerunt Nergel: & viri de Emath fecerunt Asima.

31. Porrò Hevæi fecerunt Nebahaz & Tharthac. Hi autem, qui erant de Sepharvaïm, comburebant filios suos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharvaïm,

32. & nihilo minus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum, & ponebant eos in fanis sublimibus.

33. Et cum Dominum colerent, diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem Gentium, de quibus translati fuerant Samariam:

34. usque in præsentem diem morem

* Jerem. 25.
* Assaradon, ut est 1. Esdr. 4. 2. Idem anno 3327. Ant. Chr. 677. quo completum est dictum ab Isaia, initio regni Achaz. (Isai. 7. 8.) de Ephraïm intra annos 65. sic attendendo, ut non esset populus: sublati enim a Salmanasare ante annos 44. maxima parte Populi, hucusque tamen aliqua Reipub. facies retenta erat. * Sc. Secundum Ieroboami ritum.

* 3. Reg. 12. 19.

quæ audivit Dominus Deus tuus: & fac orationem pro reliquiis, quæ reperta sunt.

5. Venerunt ergo servi regis Ezechiae ad Isaiam.

6. Dixitque eis Isaïas: Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me.

7. Ecce, ego immittam ei spiritum, & audiet nuncium, & revertetur in terram suam, & dejiciam eum gladio in terra sua.

8. Reversus est ergo Rabsaces, & invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam: Audierat enim quoddam recessisset de Lachis.

9. Cùmque audisset de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Ecce, egressus est ut pugnet adversum te, & iret contra eum, misit nuncios ad Ezechiam, dicens:

10. Hæc dicite Ezechiae regi Iuda: Non te seducat Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non tradetur Jerusalem in manus regis Assyriorum.

11. Tu enim ipse audisti quæ fecerunt reges Assyriorum universis terris, quòmodo vastaverunt eas: num ergo solus poteris liberari?

12. Numquid liberaverunt dii Gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, & Haran, & Reseph, & filios Eden, qui erant in Thelassar?

13. Ubi est rex Emath, & rex Arphad, & rex civitatis Sepharvaïm, Ana, & Ava?

14. Itaque cùm accepisset Ezechias litteras de manu nunciorum, & legisset eas, ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino,

15. & oravit in conspectu eius, dicens: Domine Deus Isaïæ, qui sedes super Cherubim, tu es Deus solus regum omnium terræ: tu fecisti caelum & terram.

16. Inclina aurem tuam, & audi: aperi Domine oculos tuos, & vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem.

17. Verè Domine dissipaverunt reges Assyriorum Gentes, & terras omnium.

18. Et miserunt deos eorum in ignem: non enim erant dii, sed opera manuum hominum ex ligno & lapide, & perdidērunt eos.

19. Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu eius, ut sciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus.

20. Misit autem Isaïas filius Amos ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Isaïæ: Quæ deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi.

21. Est iste sermo, quem locutus est Dominus de eo: Sprevit te, & subsannavit te virgo filia Sion: post tergum tuum caput movit, filia Jerusalem.

22. Cui exprobrasti, & quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, & elevasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Isaïæ.

23. Per manum servorum tuorum exprobrasti Domino, & dixisti: In multitudine currum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, & succidi sublimes cedros eius, & electas abieres illius. Et ingressus sum usque ad terminos eius, & saltum carmeli eius

24. ego succidi. Et bibi aquas alienas, & siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25. Numquid non audisti quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmasvi illud, & nunc adduxi: eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ.

26. Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confusi sunt, facti sunt velut fenem agri, & virens herba testorum, quæ arefacta est antequam veniret ad maturitatem.

27. Habitaculum tuum, & egressum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præscivi, & furorem tuum contra me.

28. Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam venisti.

29. Tibi autem Ezechia hoc erit signum: * Comede hoc anno quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascuntur: porro in tertio anno seminate & mēite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30. Et quocumque reliquum fuerit de domo Iuda, mitter radicem deorsum, & faciet fructum sursum.

31. De Jerusalem quippè egredientur reliquæ, & quod salvetur de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet hoc.

32. Quam ob rem hæc dicit Dominus de rege Assyriorum: Non ingredietur urbes hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio.

* Tob. 1. 21.

Eccl. 48.

24.

Isai. 37. 36.

1. Mach. 7.

41.

2. Mach. 8.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

* Tob. 1. 24.

19.

33. Per viam, quæ venit, revertetur: & civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34. Protegamque urbem hanc, & salvabo eam propter me, & propter David servum meum.

35. * Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Cùmque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: & recedens, abiit.

36. & reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & mansit in Ninive.

37. * Cùmque adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech & Sarasar filij eius percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, & regnavit Asarhaddon filius eius pro eo.

CAPUT XX.

Isaias egrotantem Ezechiam moriturum denuntiat: ut ille sua oratione sanitatem cum prorogatione vitæ ad quindecim annos a Deo impetrat, dato sanitatis signo per solis regressum; Assyriis autem munera deferentibus thesauros ostendit, & ob id per Isaïam reprehensio, captivitas Babylonica denunciatur: cui impius succedit filius Manasses.

1. IN diebus illis egrotavit Ezechias usque ad mortem: & venit ad eum Isaïas filius Amos, propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, & non vives.

2. Qui convertit faciem suam ad parietem, & oravit Dominum, dicens:

3. Obsecro Domine, memento quæso quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4. Et antequam egrederetur Isaïas mediam partem atrij, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5. Revertere, & dic Ezechiae duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce sanavi te, die tertio ascendes templum Domini.

6. Et addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu regis Assyriorum liberabo te, & civitatem hanc, & protegam urbem istam propter me, & propter David servum meum.

7. Dixitque Isaïas: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, & possissent super ulcus eius, curatus est.

8. Dixerat autem Ezechias ad Isaïam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, & quia ascensurus sum die tertia templum Domini?

9. Cui ait Isaïas: Hoc erit signum a Domino, quoddam facturus sit Dominus sermonem, quem locutus est: Vis ut ascendant umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?

10. Et ait Ezechias: Facile est, umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.

11. Invocavit itaque Isaïas propheta Dominum, & reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

12. * In tempore illo misit Berodach Baladan, filius Baladan, rex Babyloniæ litteras & munera ad Ezechiam: audierat enim quod egrotasset Ezechias.

13. Lætatus est autem in adventu eorum Ezechias, & ostendit eis domum armatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, unguenta quoque, & domum vasorum suorum, & omnia quæ habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua.

14. Venit autem Isaïas propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti? aut undè venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me de Babylone.

15. At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcumque sunt in domo mea, viderunt: nihil est quod non monstraverim eis in thesauris meis.

16. Dixit itaque Isaïas Ezechiae: Audi sermonem Domini:

17. Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus.

18. Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babyloniæ.

19. Dixit Ezechias ad Isaïam: Bonus sermo Domini, quem locutus es: sit pax & veritas in diebus meis.

20. Reliqua autem sermonum Ezechiae, & omnis fortitudo eius, & quomodo fe-

* Isai. 39.

1. dicitur

Merodac

Baladan

Ptolem.

Mardo-

campadar.

Baladan

autem eius

pater aut

4500.

nobis est,

qui ab A-

gathiæ Be-

letus, a Ni-

colao Da-

maseneo

Nanybrus

a Ptolem.

Nabonas -

strus est

dictus, qui

cum prius

Assyrij fi-

ducarius

fuisset, tandem

Echã

conspira-

tione cum

Arbæe

Medorum

præfecto,

Babyloni-
rum Mo-

narcha ef-

fectus est.

Anno M.

3257.

3257.

32. 30. *2. Paral.* cerit piscinam *, & aquæductum, & introduxerit aquas in civitatem, nõnne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

* Anno M. 21. Dormivique * Ezechias cum patribus suis, & regnavit Manasses filius eius pro eo.

Ant. Chr. 698.

CAPUT XXI.

Propter abominandam Manassis impietatem prædicit Dominus se Iudam ac Ierusalem deleturum: cui mortuo succedit impius filius Amon; & hoc a servis occiso, regnavit super Iudam pius filius Iosias.

2. *Paral.* 1. **D**UODECIM annorum erat Manasses cum regnare cõpisset, & quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Haphsiba.

33. 1. *Eodem anno M.* 2. Fecitque malum in conspectu Domini, iuxta idõla Gentium, quas delevit Dominus a facie filiorum Israël.

34. 1. *2. Paral.* 3. * Conversusque est, & ædificavit excelsa, quæ dissipaverat Ezechias pater eius: & erexit aras Baal, & fecit lucos sicut fecerat Achab rex Israël, & adoravit omnem militiam celi, & coluit eam.

35. 1. *2. Reg. 7.* 4. Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: * In Ierusalem ponam nomen meum.

36. 1. *2. Reg. 7.* 5. Et extruxit altaria universæ militiæ celi in duobus atrii templi Domini.

37. 1. *2. Reg. 7.* 6. Et traduxit filium suum per ignem: & ariolatus est, & observavit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, & irritaret eum.

38. 1. *2. Reg. 7.* 7. Posuit quoque idõlum luci, quem fecerat in templo Domini, * super quod locutus est Dominus ad David, & * ad Salomonem filium eius: In templo hoc, & in Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israël, ponam nomen meum in sempiternum.

39. 1. *2. Reg. 7.* 8. Et ultra non faciam commoveri pedem Israël de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opere omnia que præcepi eis, & universam legem, quam mandavi eis servus meus Moyses.

40. 1. *2. Reg. 7.* 9. Illi verò non audierunt: sed seducti sunt a Manasse, ut facerent malum super gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israël.

41. 1. *2. Reg. 7.* 10. Locutusque est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens:

42. 1. *2. Reg. 7.* 11. * Quia fecit Manasses rex Iuda abominaciones istas pessimas, super omnia

* *Jerem. 15.* 1. Quia fecit Manasses rex Iuda abominaciones istas pessimas, super omnia

2. *Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

que fecerunt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Iudam in immunditiis suis: 12. propterea hæc dicit Dominus Deus Israël: Ecce ego inducam mala super Ierusalem & Iudam: ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures eius.

13. Et extendam super Ierusalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab: & delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabule: & delens vertam, & ducam crebrus stylum super faciem eius.

14. Dimittam verò reliquias hereditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum eius: eruntque in vastitatem, & in rapinam cunctis adversariis suis:

15. eò quòd fecerit malum coram me, & perseveraverit irritante me, ex die quâ egressi sunt patres eorum ex Ægypto, usque ad hæc diem.

16. Insuper & sanguinem innoxium * fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, ut faceret malum coram Domino.

17. Reliqua autem sermonum Manasse, & universa quæ fecit, & peccatum eius, quod peccavit, nõnne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

18. Dormivique Manasses cum patribus suis *, & sepultus est in horto domus suæ, in horto Oza: & regnavit Amon filius eius pro eo.

19. Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cõpisset: duobus quoque annis regnavit in Ierusalem. nomen matris eius Messalemeth filia Harus de Ieteba.

20. Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius.

21. Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater eius: servivitque immunditiis, quibus servierat pater eius, & adoravit eas,

22. & dereliquit Dominum Deum patrum suorum, & non ambulavit in via Domini.

23. Tetenderuntque ei insidias servi sui, & interfecerunt regem in domo sua.

24. Percussit autem populus terræ omnes, qui coniuraverant contra regem Amon, & constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo.

25. Reliqua autem sermonum Amon quæ fecit, nõnne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

26. Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto Oza: & regnavit Iosias filius eius pro eo.

27. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

28. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

29. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

30. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

31. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

32. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

33. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

34. Et regnavit Iosias filius eius pro eo.

CAPUT XXII.

Iosias templum ac Dei cultum instaurat: Dominum super reperto Deuteronomij libro consulens, prædicitis in eo minis & patris exterritus, responsum ex propheta accipit, inducenda super Iudam scripta in eo mala propter neglectam a patribus Dei cultum, ipsum tamen prius in pace moriturum.

2. *Paral.* 34. 1. **O**CTO annorum erat Iosias cum regnare cõpisset *, triginta & uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Ildida, filia Hadaña de Befe-cath.

3. Fecitque quod placitum erat coram Domino, & ambulavit per omnes vias David patris sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.

4. Anno autem octavo decimo * regis Iosie, misit rex Saphan filium Aslia, filij Messulam scribam templi Domini, dicens ei:

5. Vade ad Helciam sacerdotem magnum, ut confletur pecunia, quæ illata est in templum Domini, quam collegerunt ianitores templi a populo,

6. deturque fabris per præpositos domus Domini: qui & distribuunt eam his qui operantur in templo Domini, ad instauranda sartatecta templi:

7. tignariis videlicet & cæmentariis, & iis, qui interrupta componunt: & ut emanent ligna, & lapides de lapidinis ad instaurandum templum Domini.

8. Verùm tamen non suppetetur eis argentum quod accipiunt, sed in potestate habeant, & in fide.

9. Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum * Legis reperi in domo Domini: deditque Helcias volumen Saphan, qui & legit illud.

10. Venit quoque Saphan scriba ad regem, & renunciavit ei quod præceperat, & ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quæ reperta est in domo Domini: & dederunt ut distribueretur fabris a præfectis operum templi Domini.

11. Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan coram rege,

12. & audisset rex verba libri Legis Domini, scidit vestimenta sua.

13. Et præcepit Helciæ sacerdoti, & Ahicam filio Saphan, & Achobor filio

14. Michæ, & Saphan scribæ, & Asaia servo regis, dicens:

15. Ite & consulite Dominum super me, & super populo, & super omni Iuda, de verbis voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira Domini succensa est contra nos: quia non audierunt patres nostri verba Libri huius, ut facerent omne quod scriptum est nobis.

16. Jerunt itaque Helcias sacerdos, & Ahican, & Achobor, & Saphan, & Asaia ad Holdam prophetidem uxorem Sellum filij Thecuae, filij Araas custodis vestium, quæ habitabat in Ierusalem in Secunda: locutique sunt ad eam.

17. Et illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Dicit vobis, qui misit vos ad me:

18. Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam mala super locum istum, & super habitatores eius, omnia verba Legis quæ legit rex Iuda:

19. quia dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: & succendunt indignatio mea in loco hoc, & non extinguetur.

20. Regi autem Iuda, qui misit vos ut consuleretis Dominum, sic dicitis: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Pro eo quòd audisti verba voluminis,

21. & perterritus est cor tuum, & humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, & habitatores eius, quòd videlicet ferebant in stuporem & in maledictum: & scidisti vestimenta tua, & flevisi coram me, & ego audivi, ait Dominus:

22. idcirco colligam te ad patres tuos, & colligèris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videat oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum.

23. CAPUT XXIII.

Iosias Deuteronomium coram populo legit; percussioque cum Domino fœdere, ac destructis abominacionibus, præcipit Pascha celebrari; quo in Mageddo occiso, succedit impius filius Ioachaz, quem Pharaon captum ducit in Ægyptum, substituto Eliacim quem Ioskim nominat, & ei gravem multam imponit.

24. **E**T renúciaverunt regi quòd dixerat. Qui misit: & congregati sunt ad eum omnes senes Iuda & Ierusalem.

25. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

26. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

27. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

28. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

29. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

30. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

31. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

32. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

33. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

34. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

35. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

36. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

37. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

38. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

39. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

40. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

41. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

42. *2. Paral.* 34. 23. Anno M. 3380. Ant. Chr. 624.

2. Ascenditque rex templum Domini, & omnes viri Iuda, universique qui habitabant in Ierusalem cum eo sacerdotes & prophetae, & omnis populus a parvo usque ad magnum: legitque cunctis audientibus omnia verba libri fœderis, qui inventus est in domo Domini.

3. Stetitque rex super gradum: & fœdus percussit coram Domino *, ut ambularent post Dominum, & custodirent præcepta eius, & testimonia, & ceremonias in omni corde, & in tota anima, & suscitarent verba fœderis huius, quæ scripta erant in libro illo: acquivitque populus pacto.

* Atque ab hac tam solenni fœderis renovatione, tum tricesimi anni in ipso initio prophetie Ezechielis, tum quadraginta annorum peccati Iudæ in eisdem cap. 6. epocha deducitur. * Eccl. 49. 3.

4. Et præcepit rex Helcia pontifici, & sacerdotibus secundi ordinis, & ianitoribus, * ut projicerent de templo Domini omnia vasa, quæ facta fuerant Baal, & in luto, & universæ militiæ cæli: & combussit ea foris Ierusalem in Convalle cedron, & tulit pulverem eorum in Bethel. 5. Et delevit aruspices, quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda, & in circuito Ierusalem: & eos, qui adolebant incensum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim signis, & omni militiæ cæli.

6. Et effertit fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem in Convalle cedron, & combussit eum ibi, & redegit in pulverem, & proiecit super sepulchra vulgi.

7. Destruxit quoque ædículas effeminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci.

8. Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda: & contaminavit excelsa, ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee: & destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis, quod erat ad sinistram portæ civitatis.

9. Veritamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem: sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum.

10. Contaminavit quoque Topheth, quod est in Convalle filij Ennom: ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch.

11. Abstulit quoque equos, quos dederant reges Iuda, Soli, in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combussit igni.

12. Altaria quoque, quæ erant super tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Iuda, & altaria quæ fecerat Manasses in duobus atris templi Domini, destruxit rex: & accurret inde, & dispersit cinerem eorum in Torrentem cedron.

13. Excelsa quoque, quæ erant in Ierusalem ad dexteram partem Montis offensionis, * quæ ædificaverat Salomon rex Israël Astaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offensioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. 14. Et contrivit statuas, & succidit lucos: replevitque loca eorum ossibus mortuorum.

15. * Insuper & altare, quod erat in Bethel, & excelsum, quod fecerat Ieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israël: & altare illud, & excelsum destruxit, atque combussit, & comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum.

16. Et conversus Iosias, vidit ibi sepulchra, quæ erant in monte: misitque & tulit ossa de sepulchris, & combussit ea super altare, & polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei *, qui prædixerat verba hæc.

17. * Et ait: Quis est titulus ille, quem video? Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum est hominis Dei, qui venit de Iuda, & prædixit verba hæc, quæ fecisti super altare Bethel.

18. Et ait: Dimitte eum, nemo commoveat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetæ, qui venerat de Samaria.

19. Insuper & omnia fana excelsorum, quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Israël ad irritandum Dominum, abstulit Iosias: & fecit eis secundum omnia opera, quæ fecerat in Bethel.

20. Et occidit universos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria: & combussit ossa humana super ea: reversusque est Ierusalem.

21. * Et præcepit omni populo, dicens: Facite Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro fœderis huius.

22. Nec enim factum est Phase tale a diebus iudicum, qui iudicaverunt Israël, & omnium dierum regum Israël, & regum Iuda,

23. sicut in octavo decimo anno regis Iosie factum est Phase istud Domino in Ierusalem.

24. Sed & pythones, & ariolos, & figu-

* 3. Reg. 11. 7.

* 3. Reg. 13. 32.

* Ante ann. 350. Anno M. 3394. Ant. Chr. 610.

* 3. Reg. 13. 1.

* 2. Paral. 35. 1. Eodem ann. 18. regni sui ad finem tendente. Mundi 3381.

guras idolòrum, & immunditias, & abominaciones, quæ fuerant in terra Iuda & Ierusalem, abstulit Iosias: ut statueret verba legis, quæ scripta sunt in Libro, quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini.

25. Similis illi non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua iuxta omnem legem Moysi: neque post eum surrexit similis illi.

26. Veritamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni, quo iratus est furor eius contra Iudam: propter irritaciones, quibus provocaverat eum Manasses.

* Infr. 24. 2.

27. * Dixit itaque Dominus: Etiam Iudam auferam a facie mea, sicut abstuli Israël: & projiciam civitatem hanc, quam elegi Ierusalem, & domum, de qua dixi: Erit nomen meum ibi.

28. Reliqua autem sermonum Iosie, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

* 2. Paral. 35. 20. Anno M. 3394. Ant. Chr. 610.

* Sive contra Medos & Babylonios, qui imperium Assyriorum everterant. Ioseph. Antiquit. lib. 10. cap. 6. Is autem est Herodoti Nechao, filius Psalmitici.

* Unde apparet hunc non fuisse primogenitum Iosie, ad quem hereditario iure regnum spectaret: ipsunquæ potius esse qui quarto loco. 1. Paral. 3. 15. Sel-

29. * In diebus eius * ascendit Pharaon rex Egypti, contra regem Assyriorum † ad flumen Euphratem: & abiit Iosias rex in occursum eius: & occisus est in Mageddo, cum vidisset eum.

30. Et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo: & pertulerunt in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terræ Iocaz filium Iosie: & unxerunt eum *, & constituerunt eum regem pro patre suo.

31. ** Viginti trium annorum erat Iocaz cum regnare cœpisset, & tribus mensibus regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Amital, filia Ieremie, de Lobna.

32. Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerant patres eius.

33. Vinxitque eum Pharaon Nechao in Rebla, quæ est in terra Emath, ne regnaret in Ierusalem: & imposuit multam terræ centum talentis argenti, & talento auri.

34. Regemque constituit Pharaon Nechao Eliacim filium Iosie pro Iosia patre eius: veritque nomen eius Ioschim. porro Iocaz tulit, & duxit in Egyptum, & mortuus est ibi.

35. Argentum autem, & aurum dedit Ioschim Pharaoni cum indixisset terræ per singulos, ut conferretur iuxta præceptum Pharaonis: & unumquemque iuxta vires suas exegit, tam argentum quam aurum

de populo terræ: ut daret Pharaoni Nechao.

36. * Vingtiquinque annorum erat Iocchim cum regnare cœpisset: & undecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma.

37. Et fecit malum coram Domino iuxta omnia, quæ fecerant patres eius.

nem significat, melioris omnis causâ mutatum sit. Confirmat illud etiam etas 23. ann. (hic v. 31. & 2. Paral. 36. 2.) cum Eliacimi (infra v. 36.) 25. annorum etate, collata. Accedit Iosephi quoque auctoritas, 10. Antiquit. cap. 6. sive 7. * 2. Paral. 36. 5. * Anno M. 3395. Ant. Chr. 609.

CAPUT XXIV.

Ioschim triennio servit regi Babyloni: deinde variis patitur latrunculos: quo mortuo, succedit filius Ioschim: quem cum thesauris templi ac domus regie universæque robore habitatorum Ierusalem dicit Nabuchodonosor in Babylonem, suffecto in regem illius patris Matthaniam, quem vocavit Sedeciam.

1. IN diebus eius * ascendit Nabuchodonosor rex Babyloni, & factus est ei Iocchim servus tribus annis: & rursùm rebellavit contra eum.

2. Immisitque ei Dominus latrunculos † Chaldæorum, & latrunculos Syriæ, & latrunculos Moab, & latrunculos filiorum Ammon: & immisit eos in Iudam, ut disperderent eum, * iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per servos suos prophetas.

3. Factum est autem hoc per verbum Domini contra Iudam, ut auferret eum coram se propter peccata Manasse universa quæ fecit,

4. & propter sanguinem innoxium, quem effudit: & implevit Ierusalem cruore innocentium: & ob hæc rem noluit Dominus propitiari.

5. Reliqua autem sermonum Ioschim, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? Et dormivit Iocchim * cum patribus suis:

6. & regnavit Ioschim † filius eius pro eo.

7. Et ultra non addidit rex Egypti, ut egrederetur de terra sua: tolerat enim rex Babyloni a rivo Egypti usque ad fluvium Euphratem, omnia quæ fuerant regis Egypti.

Iocchim nominatur, & Ierem. 22. 11. pro patre regnasse etiam dicitur: cuius nomen quod commutatio —

* i. Anno Ioschim 4. qui cum 1. Nabuchodonosor concurrat, ut est Ierem. 25. 1. atque adeo, anno M. 3398. Ant. Chr. 606. † I. Agmim. Ex omnibus his genibus constabat exercitus Nabuchodonosor. * Sup. 23. 27. * i. Mortuus est sicut patres sui: non autem cum eis sepultus, sed proiectus extra portas Ierusalem, iuxta prophetiam Ierem. 22. 19. & 36. 30. † qui & Ieconias. Ierem. 22.

CAPUT XXV.

* Anno M. 3405. Ant. Chr. 599.

8. Decem & octo annorum erat Ioa- chin cum regnare coepisset *, & tribus men- sibus regnavit in Ierusalem: nomen ma- tris eius Nohesta filia Elnathan de Ierusa- lem.

* Dan. 1. 1.

9. Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quae fecerat pater eius.

10. * In tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Ierusalem, & circumdata est urbs munitio- nibus.

11. Venitque Nabuchodonosor rex Ba- bylonis ad civitatem cum servis suis ut oppugnarent eam.

12. Egressusque est Ioa- chin rex Iuda ad regem Babylonis, ipse & mater eius, & servi eius, & principes eius, & eunu- chi eius: & suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui.

13. Et protulit inde omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus regie: & contulit universa vasa au- rea, quae fecerat Salomon rex Israel in templo Domini iuxta verbum Domi- ni.

* Isai. 39. 6.

14. Et transtulit omnem Ierusalem, & universos principes, & omnes fortes exer- citus, decem millia, in captivitatem: & omnem artificem & clusorem: nihilque relictum est, exceptis pauperibus populi terrae.

* 2. Paral. 36. 10.

15. * Transtulit quoque Ioa- chin in Ba- bylonem, & matrem regis, & uxores re- gis, & eunuchos eius: & iudices terrae duxit in captivitatem de Ierusalem in Ba- bylonem.

* Jerem. 24. 1. & 39. 2.

16. Et omnes viros robustos, septem millia, & artifices, & clusores mille, omnes viros fortes & bellatores: duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylo- nem.

* Jerem. 37. 1. & 52. 1.

17. * Et constituit Matthaniam * pa- truum eius pro eo: imposuitque nomen ei Sedeciam.

* Isai. 52. 1.

18. Vigesimalium & primum annum aeta- tis habebat Sedecias cum regnare coepis- set, & undecim annis regnavit in Ierusa- lem: nomen matris eius erat Amital, filia Ieremie de Lobna.

* Jerem. 37. 1. & 52. 1.

19. Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quae fecerat Ioa- kim.

* Jerem. 37. 1. & 52. 1.

20. Irascebatur enim Dominus contra Ierusalem & contra Iudam, donec pro- jiceret eos a facie sua: recessitque Sede- cias a Rege Babylonis.

Obsessâ a Nabuchodonosor Ierusalem, Sede- cias caecus ac vultus, necatis coram se filiis, in Babylonem ducitur cum reliquo populo; quibusdam tamen ad exercendam terram relictis: post exstita unâ cum tem- plo omnia magnifica edificia; praeficit Nabuchodonosor Godoliam; quo ab Ismaë- le interempto, fugit populus in Baby- lonem, Ioa- chin autem in captivitate su- blimatur a rege Babylonis.

1. **F**actum est autem anno nono * reg- ni eius, mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus eius in Ierusalem, & circumdederunt eam: & extruxerunt in circuitu eius munitiones.

2. Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sede- ciae.

3. nona die mensis: praevaluitque fa- mes in civitate, nec erat panis populo terrae.

4. Et interrupta est civitas: & omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portae, quae est inter duplicem murum ad hortum regis (porro Chaldaei obsidebant in circuitu civitatem) fugit itaque Sede- cias per viam, quae ducit ad campestris solitudinis.

5. Et persecutus est exercitus Chaldaor- um regem, comprehendique eum in planitie Iericho: & omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, & relique- runt eum.

6. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui lo- cutus est cum eo iudicium.

7. Filios autem Sedeciae occidit coram eo, & oculos eius effodit, vinxitque eum catenis, & adduxit in Babylonem.

8. Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus nonus decimus Regis Ba- bylonis: venit Nabuzardan princeps exercitus, servus regis Babylonis, in Ierusalem.

9. * Et succendit domum Domini *, & domum regis: & domos Ierusalem, om- nemque domum combussit igni.

10. Et muros Ierusalem in circuitu de- struxit omnis exercitus Chaldaeorum, qui erat cum principe militum.

11. Reliquam autem populi partem, qui remanserat in civitate, & perlugas, qui transfugerant ad regem Babylonis, &

* Anno M. 3414. Ant. Chr. 590. Jerem. 39. 1. & 52. 4.

* 3. Reg. 7. 15.

* 2. Paral. 3. 15.

* Jerem. 52. 21.

* Qui erat quasi primi vicari.

* Anno M. 3416. ab initio regi David 468.

* Pal. 73. 7.

* Anno M. 3416. de- sinit: Nabucho- donosoris an. 19. in- eunte: an- te Chr. 588. postquam a Salomone

condi co- pra est an. 424. men- sibus 3. & diebus 8. Mense 5. ipsâ die Sabbat. in cuius rei memoriam ieiunium institutum est, Zach. 7. 5. & 8. 19. * Jerem. 27. 19.

reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militia.

17. Et de pauperibus terrae reliquit vi- nitores & agricolas.

13. * Columnas autem aeras, quae erant in templo Domini, & bases, & mare æreum, quod erat in domo Domini, con- fegerunt Chaldaei, & transtulerunt æs omne in Babylonem.

14. Ollas quoque aeras, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & omnia basa aera, in quibus ministra- bant, tulerunt.

15. Necon & thuribula, & phialas: quae aurea, aurea: & quae argentea, ar- gentea, tulit princeps militia.

16. Ad est, columnas duas, mare unum, & bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum.

17. * Decem & octo cubitos altitudinis habebat columna una: & capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: & retiaculum, & malgranata super capitel- lum columnæ, omnia aera: similem & columna secunda habebat ornatum.

18. Tulit quoque princeps militiae Sara- ram sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres ianito- res.

19. Et de civitate eunuchum unum, qui erat praefectus super bellatores viros: & quinque viros de his, qui steterant cor- ram rege, quos reperit in civitate: & So- pher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terrae: & sexaginta vi- ros vulgo, qui inventi fuerant in civi- tate.

20. Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21. Percussitque eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & translatus est Iuda de terra sua.

22. * Populo autem, qui relictus erat in terra Iuda, qui dimiserat Nabuchodo-

nosor rex Babylonis, praefecit Godoliam filium Ahicam filij Saphan.

23. Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Mas- pha, Israhel filius Nathanie, & Iohanan filius Carce, & Saraia filius Thaneumeth Netophathites, & Iezonias filius Maacha- thi, ipsi & socij eorum.

24. Iuravitque Godolias ipsis & sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldaeis: manete in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

25. Factum est autem in mense septi- mo *, venit Israhel filius Nathanie, fi- lij Elisama de semine regis, & decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est: sed & Iudæos & Chal- daeos, qui erant cum eo in Maspha.

26. Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum, & principes mi- litum venerunt in Ægyptum timentes Chaldaeos.

27. Factum est vero in anno trigesimo septimo * transmigrationis Ioa- chin regis Iuda, mense duodecimo, vigesima septi- ma t die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno, quo regnare coe- perat, caput Ioa- chin regis Iuda de car- cere.

28. Et locutus est ei benigne: & posuit thronum eius super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.

29. Et mutavit vestes eius, quas habue- rat in carcere, & comedeat panem sem- per in conspectu eius cunctis diebus vite suae.

30. Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quae & dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vite suae *.

Cum enim hos & paulo plus regnasset Evilmerodach, a Ne- riglissor sororis suæ marito, peremptus est, ob iniquitates suas & libidines, ut docet Iosiph, ex Beroso, lib. 1. contra Apion.

* Anno M. 3417. Ant. Chr. 587.

* Anno M. 3442. Ant. Chr. 562. † Consilio iam inito, a die 25. eiusdem mensis, de quo Jerem. 52. 31.

* Nempè per duos circiter annos.

